

Maaelu areng

6.–7. aprill toimus Hispaanias Sevillass konverents teemal „Vesi ja põllumajandus“ ning WFD (*Water Framework Directive*) ja põllumajanduse ekspertgrupi ühine kohtumine PRB (*Pilot River Basins*) võrgustiku esindajatega. Üritusel osales keskkonnabüroo teenistuja Ramon Reimets.

Toimus ja põllumajanduse ühisosa käsitlev konverents ning vastavaid keskkonnateemasid käsitlevate töögruppide kohtumine ja nõupidamine. Kohtumise asukohamaa Hispaania Kuningriigi esindajad tutvustasid muuhulgas Sevilla linna vahetusse lähedusse rajatud põllumajandusmaa niisutus- ja drenaazisüsteeme.

9.–11. aprillini toimus Poolas Kielces II rahvusvaheline maa- ja taluturismi mess „Agrotravel“ koos maaturismi teemalise konverentsiga „Maaturism teel kommertsialiseerumise poole“. Vastavalt Poola Vabariigi põllumajandus- ja maaelu arengu ministri Marek Sawicki kutsele võttis messilt ja konverentsilt osa ka Põllumajandusministeeriumi maaettevõtluse büroo koostöös MTÜ Eesti Maaturismiga. Jagatavate materjalide ning messiboksi kujunduse osas osutasid oma abi ka Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ning Välisministeerium.

Mess keskendus spetsiaalselt maa- ja taluturismi teenuste ning võimaluste reklaamimisele nii sise- kui ka välisturistidele ning muudele maaturismiga seotud organisatsioonidele. Igale riigile anti tasuta võimalus osaleda ning tutvustada lähemalt oma riigi maaturismi teenuseid ning toetamise võimalusi, kohalikke traditsioone ning eelkõige kohalikku toitu, mis oli ka üheks messi võtmesõnaks. Eestit esindav messiboks oli populaarne ning pakkus huvi paljudele küllastajatele. Eriti oldi huvitatud Eesti toidust, mida kohapeal.

12. aprillil toimus Põllumajanduse ja Maaelu Arengu Nõukogu (PMAN) istung, kus tutvustati ebasoodsamate piirkondade (LFA) määratlemise põhimõtteid järgmisel programmiperioodil. 2009. a avaldati Euroopa Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Liidu Nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – „Abi parem suunamine ebasoodsamate looduslike tingimustega piirkondade põllumajandustootjatele“.

Teatis näeb ette senise LFA alade määratlemise põhimõtete ümbervaatomise. Kui varem määratlesid liikmesriigid LFA piirkonnad etteantud põhimõtete alusel oma väljatöötatud kriteeriumide põhjal, siis uus süsteem näeb ette ühtsed kriteeriumid kogu Euroopa Liidus: kliima, mulla, kliima ja mulla ning maastiku kohta. Käesoleva aasta alguseks pidid liikmesriigid esitama Euroopa Komisjonile kriteeriumide kohased kaardid koos algandmetega. Kui seni oli Eesti ligikaudu 50% ulatuses LFA, siis läbiviidud analüüs näitas, et uute kriteeriumide kohaselt kvalifitseeruks järgmisel programmiperioodil ebasoodsama alana kogu Eesti.

12.–13. aprillil toimus Turus „Baltic Agreement” projekti seminar ja juhtkomitee kohtumine. „Baltic Agreement” on Läänemereäärsete riikide ühisprojekt, mille eesmärk on edendada veekaitse alast teadmist põllumajandustootjate, konsulentide ning teiste sidusgruppide seas. Põhjamaades on tootjate huvi ja teadlikkust veekaitse teemade vastu tõstetud mitmete mahukate pilootprojektide kaudu, millest anti seminaril ülevaade. Projekti eesmärk on info- ja kogemuste vahetamise teel erinevate riikide tegevusi ja vaatenurki lähenda. Projekti partneriteks on Rootsi taluliit (koordinaator), Leedu põllumajanduslik nõuandeteenistus, Läti põllumajanduslik nõuande- ja õppekeskus, Eesti Põllumajandusministeerium, Poola rahvuslik põllumajanduse nõuandekeskus, Soome põllumajandustootjate ja metsaomanike liit ning Rootsi WWF. Eestit esindasid kohtumisel Katrin Rannik ja Diana Laur (Põllumajandusministeerium) ning Merry Aart (Maaelu Edendamise Sihtasutus Nõuandeteenistuse koordineeriv keskus).

14. aprillil toimus Brüsselis Euroopa Liidu maaeluvõrgustiku koordinatsioonikomitee istung, kus osales maaelu arengu osakonna juhataja asetäitja Marko Gorban ja Maamajanduse Infokeskuse maaelu- ja kalandusvõrgustiku osakonna juhataja ja Krista Kõiv. Euroopa Komisjon tutvustas istungil oma plaane ÜPP 2013+ avaliku debati osas. Avalikuks debatiks on püstitatud 4 küsimust – miks ÜPP-d on vaja, millised on ühiskonna eesmärgid põllumajanduse osas, miks me peaksime olemasolevat ÜPP-d reformima ning kuidas muuta see ühiskonna ootustele vastavaks, milliseid tööriistu tuleviku ÜPP vajab?

ÜPP tuleviku avaliku debati tarvis on tehtud eraldi veebileht http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/debate/index_et.htm, mis on avatud kõigile seisukohtade avaldamiseks ning kuhu kõik arvamused üles pannakse. Tulemusi tutvustatakse voliniku algatusel juulis korraldataval ÜPP tuleviku teemalisel konverentsil Brüsselis. Komisjonil on kavas avaldada novembris kommunikatsioon ÜPP tuleviku osas ning 2011. a kevadel asjakohaste õigusaktide eelnõud.

19. aprillil toimus Keskkonnaministeeriumis ümarlaud vee paisutamise küsimustes. Osalesid Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet, Põllumajandusamet, KOV, Veeliidu ja paisuomanike esindajad. Põllumajandusministeeriumist osalesid maaelu arengu osakonna maaparanduse ja maakasutuse büroo juhataja ja Mati Tõnismäe ja peaspetsialist Olev Krist. Ümarlaual kaardistati vee paisutamise seotud probleeme ja õigusaktide muutmise vajadust. Lepiti kokku diskussiooni jätkumises, mis jääb Keskkonnaministeeriumi korraldada.

21. aprillil toimus Põllumajandusministeeriumis MAK 2007–2013 I, III ja IV telje püsihindamise uuringute/analüüside tutvustamine. Eesti Maaülikooli spetsialistid tutvustasid MAK-i meetmete 1.2; 1.4.1; 1.4.2 ja 3.1 raames läbiviidud rakendusuuringuid, meetme 3.2 taotluste osalist analüüsi ja meetme 1.6 uuringut „Põllumajandustoodetele ja mittepuidulistele metsasaadustele lisandväärtuse andmise investeeringutoetus“ toetust saanud ettevõtjate konkurentsivõime ja arenguperspektiivid”.

Täpsem info <http://www.agri.ee/mak-2007-2013-seire-ja-hindamine/>

Aprilli lõpul toimusid kõikides maakondades pindalatoetuste infopäevad. Infopäevad korraldati Põllumajandusministeeriumi tellimisel ning sellel aastal olid esimest korda infopäevade läbiviijateks põllumajandusnõustajad. Nõustajate koolitamiseks toimus 8. aprillil Jänedal infopäev, kus Põllumajandusministeeriumi põllumajanduskeskkonna büroo, põllumajandusturu osakonna ja PRIA vastava ala spetsialistid tegid ettekanded ja vastasid nõustajate küsimustele. Kõikidel infopäevadel kajastati järgmisi teemasid: nõuetele vastavus, ühtne pindalatoetus, ebasoodsamate piirkondade, keskkonnasõbraliku majandamise, poolloodusliku koosluse hooldamise, mahepõllumajandusliku tootmise, ohustatud tõugu looma pidamise, loomade karjatamise, kohalikku sorti taimede kasvatamise, Natura 2000 põllumajandusmaa ja erametsa toetuste taotlemine ja uuendused 2010. aastal, räägiti ka pindalatoetuste vastuvõtmisest, menetlusprotsessist ja kontrollist ning e-PRIAst. Ettekanded leiab Põllumajandusministeeriumi kodulehelt <http://www.agri.ee/koolitused/>

28. aprillil allkirjastas põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder määruse nr 49, millega kehtestatakse tootjarühmade loomise ja arendamise toetuse (meede 1.9) tingimused. Täpsemat teavet meetme 1.9 kohta leiab Põllumajandusministeeriumi kodulehelt: <http://www.agri.ee/index.php?id=35539>

Põllumajandusturu korraldamine

8. aprillil toimus Jänedal konsulentidele pindalapõhiste toetuste info- ja õppepäev, millel tegi põllumajandusturu korraldamise osakond ettekande ühtse pindalatoetuse ja täiendavate otsetoetuste kohta. Ettekandes tuletati meelde kehtivad nõuded ja tutvustati muudatusi kehtivates õigusaktides.

12. aprillil toimus järjekordne PMAN-i istung: muuhulgas arutati erimärgistatud kütuse aktsiisiga seonduvat, võimalikku süsteemi uuendust ja põllumajandussektori ettepanekuid selleks. Kuna Rahandusministeerium kutsus kokku töögrupi vastava küsimuse aruteluks, oli PMAN-i istungil toimuv arutelu mandaadi saamiseks selles töögrupis osalemiseks. Kindlasti jätkub selleletemaline arutelu, sedamööda kuidas täpsustuvad Rahandusministeeriumi töögrupi ettepanekud

Looduskahju- ja kindlustuse temaatika oli kõne all seoses Madridis toimunud vastavasisulise konverentsiga. Arutelu kokkuvõtteks nenditi, et võimaliku uue üleeuroopalise skeemi loomist ei toetata ning ka Eesti riigi toetust ei peaks rohkem olema kui hetkel kehtiv kindlustustoetus.

14. aprillil edastati Euroopa Komisjonile "Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi 01.09.2010–31.08.2013" (*riikliku mesindusprogrammi*) rakendamise taotlus, mis koostati Eesti Mesinike Liidu, Eesti Kutseliste Mesinike Ühingu ja teiste mesinike seltside koostöös. Riikliku mesindusprogrammi raames soovitakse 6 võimalikust meetmest rakendada kokku 4: tehniline abi mesinikele ja mesinike ühendustele; varroatoosi tõrje ja profülaktika; mee kvaliteedi hindamine ja juhtimine ning mesilasperede arvukuse suurendamise arendamistööd.

Mesindusprogrammi eelarve on kokku 4 656 000 krooni, ühendus finantseerib 50% kulutustest, mida liikmesriik teeb riiklikus programmis ettenähtud meetmetele. Programmide ühenduse poolset finantseerimist piiratakse lähtuvalt iga liikmesriigi osast ühenduse mesilasperede koguarvust. Hetkel rakendub "Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2007–31.08.2010" ning eelnevalt rakendus riiklik mesindusprogramm ka aastatel 2004–2007.

13–15. aprillini toimus Itaalias Ispras Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) korraldatud seminar "Kontrollimeetodid 2010. aastal". Arutleti kohapealse ja kaugseire kontrolli teemadel, sh kaugseire kontrolliks vajaminevate satelliitpiltide (VHR ja HR) hankimise üle ning põllumassiivide identifitseerimise süsteemist (LPIS) tuleneva kvaliteedikontrolli hindamisest.

Järjest rohkem kasutavad liikmesriigid kõrgresolutsiooniga VHR pilte ja vähem HR pilte. Väga vähesed riigid vajavad HR pilte toetuste kontrolliks, pidades silmas Art. 69 rakendamist Nõukogu määrusest (EÜ) nr 73/2009. Itaalia ja Portugal kasutavad HR pilte ka mõningate nõuetele vastavuse nõuete kontrolliks. Samuti arutati GNSS (*Global Navigation Satellite System*) võimaluste üle. Näiteks ei kasuta GNSS võimalusi Portugal ja Malta.

Kuna finants- ja majanduskriis põhjustas 2009. aastal piimatoodete hinnalanguse maailmaturul (sh Euroopa ühenduse turul) ja mõjutas seetõttu tugevalt tootjahindu (jätkusuutlikuks taastumiseks kulub väga kaua aega), otsustas Euroopa Komisjon anda Euroopa Liidu eelarvest Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi kaudu liikmesriikidele rahastamispaketi, millega saaks piimatootjaid toetada. Eestis oli vastavaks meetmeks piima turutoetus.

Piima turutoetust makstakse põllumajandusliku tegevusega tegelevale isikule, kellele on 2009. aasta 31. detsembri seisuga määratud individuaalne piima tootmiskvoot. Ajavahemikul 1. september kuni 31. detsember 2009 peab põllumajandustootja olema esitanud andmed otseturustuskvoodi täitmise kohta või on piima kokkuostja esitanud andmed põllumajandustootja tarnekvoodi täitmise kohta. Arvesse võetakse ka need andmed, mis on laekunud hiljemalt 1. veebruariks 2010. Piima turutoetus makstaks välja hiljemalt 30. juuniks 2010.

Piima turutoetuse puhul ei toimunud taotluste vastuvõttu, vaid toetus määrati kõigile kvoodiomanikele, kes vastasid määrusega kehtestatud tingimustele. Piima turutoetust määrati selle aasta 29. aprilli seisuga 1015 kvoodiomanikule 651 658 501 kg kvoodi eest summas 20,331 mln krooni.

Võrreldes 2009. aastal piima tootmiskvoodi alusel määratud täiendava otsetoetuse saajatega (põhimääramine) sai piima turutoetust 387 kvoodiomanikku vähem, kuna neil puudusid andmed otseturustuskvoodi või tarnekvoodi täitmise kohta. Sealjuures 157 kvoodiomanikku on saanud piima turutoetust (kokku 19 582 093 kg eest), kuid ei ole saanud põhimääramisega 2009. aastal piima tootmiskvoodi alusel makstavat täiendavat otsetoetust (PII).

29–30. aprillil toimus Berliinis riigiabi koolitus, kus selgitati, milliseid Euroopa Liidu riigiabi reegleid tuleb arvestada siseriiklike toetuste jm abimeetmete kavandamisel. Seminaril räägiti, kuidas hinnata, kas meede sisaldab riigiabi ja millised muudatused on selles osas toimunud. Samuti seda, milliseid õigusakte on sobivaim kohaldada, kuidas koostada riigiabi loataotlusi ja suhelda Euroopa Komisjoniga, mis on ebaseadusliku riigiabi tagasinõudmise eesmärk ning milliseid riigiabi meetmeid võimaldab kasutada praegu teadaolevalt 2010. a lõpuni kehtiv Euroopa Komisjoni ajutine riigiabi raamistik. Seminaril osalesid põllumajandusturu korraldamise osakonna peaspetsialist Liisa Kähr ning maaelu arengu osakonna nõunik Ove Pöder.

Kaubandus ja põllumajandussaadusi töötlev tööstus

7. aprillil osales kaubanduse ja alkoholi büroo juhataja Katrin Karolin Eesti Toiduainetööstuse Liidu korraldatud konkursi „Eesti Parim Toiduaine 2010” tervislike toodete ja kuldmärkide hindamise komisjoni töös.

15. aprillil toimus Andres Oopkaubi juhtimisel kohtumine keeleseaduse eelnõu teemal. Keeleseaduse eelnõuga kavatsetakse muuta alkoholiseadust, muutes kehtetuks AlKS § 5 lõike 2. Nimetatud sätte kohaselt võib alkohoolse joogi tarbijapakendi märgistus olla võõrkeelne, kui originaaltekstist lähtuvat tõest eestikeelset teavet võimaldatakse kauba müügil. Osalesid Katrin Karolin, Meeli Lindsaar ja Haridus- ja Teadusministeeriumi keeleosakonna juhataja Jaak Viller, Keeleinspektsooni peadirektor Ilmar Tomusk ning Haridus- ja Teadusministeeriumi õigusosakonna jurist Kati Uusmaa. Kohtumisel selgitasid Põllumajandusministeeriumi esindajad põhjalikumalt oma mittetoetavat seisukohta, mida olime eelnevalt väljendanud eelnõu ministeeriumide vahelisel kooskõlastusringil.

27. aprillil toimus Reval Hotel Olümpias Eesti Toiduainetööstuse Liidu eestvedamisel IV toiduainetööstuse aastakonverents „Uued võimalused ja väljakutsed”, mille avaettekande

Põllumajandusministeeriumi kuukiri
Olulisemad tegevused ja sündmused
Aprill 2010

tegi põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder teemal „OECD ja toiduainetööstus”. Sisukaid ettekandeid päevakajalistel teemadel jätkus terveks päevaks. Need käsitlesid toidutööstuse tulevikusuundi nii globaalses kui kohalikus kontekstis, Eesti majandusolukorda, euro kasutuselevõtu võimalikku mõju Soome majanduse näitel ning tarneahela juhtimist 21. sajandil. Päeva lõpetas diskussioonivoor teemal „Eestiga või Eestita”, kus vestlusringis osalesid suuremate kaubanduskettide esindajad.

Konverentsi vaheajal kuulutati välja konkursi „Eesti Parim Toiduaine 2010” võitja. Selleks osutus Fazeri must seemneleib. Kokku osales konverentsil ligikaudu 200 toiduainetööstuse, kaubanduse, avaliku sektori ja põllumajandustootjate esindajat. Konverentsi korraldamist rahastas Põllumajandusministeerium. Konverentsi ettekanded on kättesaadavad Eesti Toiduainetööstuse Liidu kodulehelt <http://toiduliit.ee/Tegevused/Presentatsioonid/>

30. aprillil osales kaubanduse ja alkoholi turukorralduse büroo peaspetsialist Kalle Nõlvak Brüsselis 139. töödeldud põllumajandustoodete (*non-annex I*) korralduskomitees. Euroopa Komisjon tutvustas töödeldud toodete eksporditoetuste eelnõu põhipunkte. Päevakorral on tagatise vähendamine 15-lt 10 protsendile. Eelkinnitatud sertifikaatide toetusemäära muutmist ei võimaldata, kuna see tekitab liiga palju kontrolliprobleeme. Eelnõu on hääletusel 28. mai komitees. Toidutööstuse konkurentsivõime töögrupp laiendab tegevust.

Välissuhtlus

29. aprillist 1. maini Vilniuses toimunud põllumajandusmessi AgroBalt raames toimusid Eesti põllumajandusministril kahepoolsed kohtumised Moldova ja Tšehhi põllumajandusministritega, lisaks osales minister poliitilisel foorumil, mille teemaks oli ÜPP tulevik ja selle rahastamine pärast 2013. aastat.

Moldova ministriga kohtumisel oli peamiseks teemaks võimalikud koostöövaldkonnad. Seeder kutsus Moldova ministrit Eestisse visiidile, eesmärgiga tutvustada toiduohutuse süsteemi, väiketalude toimimist ning ühistulisi projekte. Lisaks tundis Moldova minister huvi ka tõuloomade ostmise vastu Eestist.

Tšehhi ministriga kohtumise teemaks oli peaaesjalikult ÜPP tulevik ning mõlema riigi nägemused otsetoetuste tulevikust. Eesti on jõudnud oma seisukohtade väljakujundamisel praeguseks mõnevõrra kaugemale kui tšehhid. Diskussioonil tutvustas Seeder Eesti nägemust ÜPP rahastamisest uuel eelarveperioodil.

30. aprillil külastas Eestit Euroopa Komisjoni põllumajandusvolinik Dacian Ciolos, kes kohtus Pärnus põllumajandusministri Helir-Valdor Seedriga, seejärel külastatakse Sakus asuvat Esko talu, kus tutvus kohaliku põllumajanduse ja põllumeeste esindusorganisatsioonidega.

Voliniku seisukohad ÜPP tuleviku osas olid järgmised:

1. ÜPP peab hõlmama nii suur- kui väiketootjaid, muutumata samas sotsiaalpoliitikaks. Arendada tuleb nii rahvusvahelist konkurentsivõimet kui ka kohalikku nišitoodangut
2. Otsetoetused peaksid senisest enam võrdsustuma. Samas tuleb leida sobivad kriteeriumid toetuste maksmise aluseks (mida ka avalikkus mõistaks) ning tõenäoline on ülemineku periood.
3. Turukorraldus: ei toeta massilist turule sekkumist nagu 15 aastat tagasi, kuna see pole efektiivne, samas on vaja sisse viia mingeid muudatusi vaja, et turusituatsioonile vastata.
4. Maaelu areng peaks säilima ÜPP osana, aga rohkem võiks selle kaudu rahastada teadustegevust ning innovatsiooni.
5. Tuleks arutada happeliste muldade teemat LFA kontekstis, kus tegemist paistab olevat mitte mullaviljakuse tõstmise, vaid selle säilitamisega.

Teadus ja arendus

8. aprillil toimus Pariisis Euroopa teaduse ühisprogrammi “Põllumajandus, toiduga varustus ja kliimamuutused” (*Agriculture, Food Security and Climate Change*) koosolek. Täpsustati juhtkomitee tööülesandeid, kinnitati ühehäälselt nõuandva teadusnõukogu liikmed ja juhtimisprintsipiidid. Ühisprogrammis osaleb 20 partnerriiki.

13. ja 14. aprillil toimus teadusvõrgustiku ERA-Net *Core Organic II* koosolek. *Core Organic II* juhtkomitee esimeheks valiti ühehäälselt Morten Lautry-Larsen Taanist, aseesimeheks Urs Ganter Šveitsist.

Koosolekul tehti kokkuvõtte partnerriikide prioriteetidest, mida töökäigus täiustati veelgi. Eesti prioriteet on põllumajandussüsteemide parandamine öko- ja funktsionaalsete elementide intensiivistamise kaudu ning kolme aasta summa on 90 000 eurot. Arutati uuringute suunitlusi: kas alus- või rakendusuuringud, kas kaasatakse VKE?

Riigiti on seadusandlus väga erinev. Eesti Põllumajandusministeeriumi rakendusuuringute programmis saavad osaleda teadus- ja arendusasutused ning Põllumajandusuuringute Keskus ning kindlasti rahastab Eesti ainult rakendusuuringuid. Otsustati kasutada kahe-astmelist taotlusvooru st, et kõigepealt toimub eeltaotluste esitamise voor.

26. aprilliks saadeti partneritele taotlusvooru tekst, millele oodatakse 18. maiks parandusettepanekuid. 1. juunil saadetakse partnerite ettepanekute alusel parandatud tekst Juhtkomiteele (*Governig Board*) heaks kiitmiseks. Hiljemalt 15. juuniks peavad juhtkomitee liikmed saatma vastuse.